

Welkom in Schotland

Glinsterende *lochs*, stille *glens*, romantische kastelen, afgelegen eilanden, uitbundige festivals, whisky en golf. De geboortestreek van 'Rabbie' Burns en Harry Potter is een trotse natie, en geen wonder: Schotland wekt al eeuwenlang de hartstocht van kunstenaars en avonturiers. Deze Top 10-gids zal u vast inspireren.

Het is misschien klein, maar slechts weinig landen evenaren Schotlands mix van landschapsschoon en cultureel erfgoed. Wat is romantischer dan een tocht over zee naar het **Isle of Skye**, ontroender dan de plek van het **Glencoe**-bloedbad of opwindender dan u met de menigte mee te laten voeren tijdens het wereldberoemde **Edinburgh International Festival**? En wat is spannender dan visseren dan ontdekken in het **Cairngorms National Park**, uit te kijken naar het monster 'Nessie' bij **Loch Ness**, of het sprookjesachtige **Glamis Castle** te verkennen – dat naar verluidt vol spoken zit?

Schotland trekt al heel lang waaghalzen, die een munro willen 'meepikken' of over de **West Highland Way** willen lopen. Toch worden de rustige activiteiten ook geprezen, zoals wandelen langs de kleurrijke planten in de **Inverewe Garden** of dolfijnen spotten in **Moray Firth**. De culturele attracties zijn al even gevarieerd: impressionistische schilderijen en geweldige architectuur in Glasgow; het kasteel en de musea van Edinburgh; victoriaanse industrie in de historische straten van **New Lanark** en Vikinggraffiti in **Maeshowe** op Orkney.

Of u nu voor een weekend of een week komt, in deze Top 10-gids vindt u het beste wat Schotland te bieden heeft, van de mysterieuze **Rosslyn Chapel** tot het machtige **Ben Nevis**. De gids geeft volop tips over gratis uitjes en de minder toeristische plekken, plus elf gemakkelijke voorbeeldroutes zodat u in korte tijd zoveel mogelijk kunt zien. Voeg daarbij de inspirerende foto's en gedetailleerde kaarten en u hebt een ideale reisgids in handen. **Geniet van de gids en geniet van Schotland.**

Van boven met de klok mee: haven van Portree, Skye; Schotse dansers; Greyfriars Bobby, Edinburgh; Rua Reidh Lighthouse, bij Gairloch aan de noordwestkust; Falkirk Wheel; vee op de Highlands; het Schotse parlement, Edinburgh

TOP 10 Hoogtepunten

Schotland staat bekend om het overweldigende natuurschoon en de vele indrukwekkende kastelen, die getuigen van het lange en turbulente verleden van het land. Het heeft ook een rijke cultuur, met talloze musea en kunstgaleries, maar ook met een van 's werelds meest iconische festivals. Hier volgt een opsomming van het beste van Schotland.

1 Edinburgh Castle

Dit kasteel, dat uitkijkt over de hoofdstad, is Schotlands grootste bezienswaardigheid, een historisch en cultureel baken (blz. 12-13).

2 Scottish National Gallery

De belangwekkende collectie van dit museum omvat meesterwerken uit de vroege renaissance tot werk van Rembrandt, Ramsay en Raeburn (blz. 16-17).

3 National Museum of Scotland

Het hoofdmuseum bevat een van de grootste eclectische collecties van het land. De moderne vleugel toont Schotland van de prehistorie tot en met de 20ste eeuw (blz. 18-19).

4 Kelvingrove Art Gallery and Museum

In dit grootse gebouw in Spaans-barokke stijl zit het beste kunstmuseum van Schotland, met een grote collectie burgerlijke kunst (blz. 20-21).

5 Riverside Museum

Met zijn zaagtanddak is dit een van de meest opvallende musea van Glasgow. De interactieve tentoonstellingen belichten het vervoer door de eeuwen heen; er zijn meer dan 3000 voorwerpen te zien, waaronder een oud rijtuig van de metro van Glasgow en modellen van schepen die gebouwd zijn op de Clyde (blz. 22-23).

6 Isle of Skye

Skye is een eiland van romantische verhalen en de koninklijke jacht, van vreemde landschappen en ontzagwekkende bergkammen, van vestingen en religieuze gemeenschappen (blz. 26-27).

7 Loch Ness en de Great Glen

De Great Glen is Schotlands diepste kloof, die het land in tweeën splitst. Door de spectaculaire vallei loopt water dat het beruchte Loch Ness vormt (blz. 28-29).

8 Glencoe

Dickens noemde dit het 'kerkhof van reuzen', en er gaat zeker iets onheilspekkers uit van dit ruige gebied, waar in 1692 een bloedbad plaatsvond (blz. 30-31).

9 Culzean Castle

Dit weelderige 18de eeuwse kasteel staat hoog op een winderige klif. Bewonder Robert Adams opvallende neoklassieke interieur, compleet met een imposante ovale trap. (blz. 32-33).

10 De Cairngorms

Deze regio biedt spectaculaire uitzichten. Vogelaars, wandelaars en wintersporters hopen op sneeuw komen naar de bossen, rivieren, meren en bergen van de Cairngorms, de hoogste landmassa van Groot-Britannië. Er is van alles te ontdekken, van visarenden tot arctische bloemen (blz. 34-35).

TOP 10 ★ Isle of Skye

Het 'Mysty Isle' is het product van ruige geologische bodemverheffingen en is befaamd om de torenhoge, ruige bergen en wilde kust. Voeg daar de bonte schakering van *crofts* (boerderijtjes), watervallen, een buitengewone whiskydistilleerderij, een sprookjeskasteel en de historische romance van 'Bonnie Prince Charlie' aan toe, en u vindt op Skye alle bestanddelen die de Schotse Highlands symboliseren.

1 Loch Coruisk
De boot vanuit Elgol komt langs robbenkolonies in deze lieflijke loch (boven), in een kom onder de Cuillins – er wacht u een schitterend uitzicht.

2 Coral Beach, Claign
Het prachtige witte zand en turquoise water van dit beeldschone strand doen bedrieglijk tropisch aan, vooral op zonnige zomerdagen.

Portree 3
Portree is Skye's minihoofdstad, met enkele uitstekende winkels en een fraaie haven met kleurige gebouwen (rechts). 's Zomers zijn er zeilwedstrijden en de Highland Games.

4 Quiraing en de Old Man of Storr

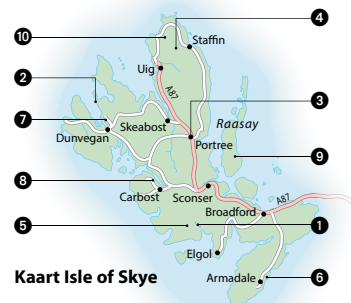
Een fantastisch gebied van kliffen en pieken, met een rotspartij met de naam de Old Man of Storr (rechts).

5 De Cuillins
Deze ontzagwekkende bergketen stijgt recht uit zee omhoog tot bijna 1000 m. De Black Cuillins zijn zelfs voor ervaren klimmers een uitdaging, maar de Red Cuillins zijn geschikt voor wandelaars.

6 Armadale Castle Gardens en Museum of the Isles
Mooie kusttuinen omringen de kasteelruïne van de MacDonald-clan, met een historisch archief.

7 Dunvegan Castle
Dunvegan (links) was 1000 jaar de thuisbasis van de hoofden van de MacLeodclan. Zoek de Fairy Flag, die naar verluidt de elven te hulp roept voor de clan.

Kaart Isle of Skye

FLORA MACDONALD

'Bonnie Prince Charlie' werd na zijn nederlaag bij Culloden voortdurend opgejaagd door regeringstroepen. Hij ontsnapte naar Skye vermomd als dienstmeid van de moedige Flora MacDonald. Zij werd hiervoor gevangengezet. Na haar vrijlating emigreerde ze naar Amerika, maar ze keerde later terug naar Skye, waar ze in 1790 overleed, met een beddenlaken van de prins als lijkwade.

10 Skye Museum of Island Life

Deze levendige reconstructies van huisjes met rietdaken (onder), of 'blackhouses' (zwart van de houtvuurrook) zetten de klok een eeuw of wat terug.

8 Talisker Distillery
De zogenaamde 'lava van de Cuillins' wordt gemaakt in Skye's oorspronkelijke whiskydistilleerderij, waar u een leuke rondleiding kunt krijgen.

9 Island of Raasay
De schoonheid van Raasay wordt vaak over het hoofd gezien. U kunt er allerlei activiteiten doen bij het Outdoor Centre, of Dun Caan beklimmen, het hoogste punt van het eiland.

VOOR DE TOERIST

Kaart D2

Armadale Castle: 01471-844305; open april-okt. dag.; maart en nov. ma-vr.; entree volw. £ 9, met korting £ 7,50, kinderen £ 5

Dunvegan Castle: 01470-521206; open april-half okt. dag.; entree volw. £ 14,

met korting £ 11, kinderen £ 9

Talisker Distillery, Carbst: 01478-614308; open maart-okt. ma-za 9.30-17.00 (zo vanaf 10.00) uur; nov.-feb. dag. 10.00-16.30 uur; rondleiding £ 15

Skye Museum of Island Life: 01470-552206; open Pasen-sept. ma-za 9.30-

17.00 uur; entree volw. £ 4, kinderen 50 p; www.skye-museum.co.uk

Misty Isle Boat Trips, Elgol: 01471-866288

■ **Het Sligachan Hotel** (IV47 8SW; 01478-650204; www.sligachan.co.uk), 5 km ten westen van Sconser, biedt lekker pubeten en een prachtig uitzicht.

TOP 10 Wandelroutes

Schitterend uitzicht vanaf Conic Hill, West Highland Way

1 West Highland Way Kaart E3-F4 ■ 154 km ■ 7-10 dagen ■ www.westhighlandway.org

De eerste langeafstandsrouten en nog steeds de populairste. Hij verbindt Fort William met Glasgow en kronkelt langs de Nevis- en Glencoe-bergen, steekt de Rannoch Moor over en loopt langs vele andere bergen. Schitterende natuur, maar deels wel dicht bij de hoofdweg.

2 Southern Upland Way Kaart H3-F6 ■ 344 km ■ 15-20 dagen ■ www.dgtrails.org/southern-upland-way

De langste wandelroute van Schotland, en een heerlijke mix van berg, woest terrein, loch en weide. Zij loopt van Portpatrick in het westen naar Cockburnspath in het oosten – de richting die de voorkeur heeft als u de wind in de rug wilt hebben.

3 Great Glen Way Kaart D4-E3 ■ 127 km ■ 4-7 dagen ■ www.highland.gov.uk/greatglenway

Deze populaire langeafstandsrouten komt langs het meeste natuurschoon per kilometer. De wandeling gaat van Fort William naar Inverness. De zuidelijke helft kent gemakkelijker hel-

lingen langs de oever van Loch Lochy en Loch Oich. Na Fort Augustus klimt het pad naar hoog boven Loch Ness – als dat u de adem niet beneemt, doet het uitzicht dat wel.

4 Speyside Way Kaart D4-C5 ■ 105 km ■ 4-6 dagen ■ www.speysideway.org

Dit pad langs een van de schilderachtigste rivieren van Schotland brengt u van de Cairngorms naar de kust van Moray (met uitlopers naar Dufftown en Tomintoul). Het is een wandeling met onderweg vele interessante bezienswaardigheden, zoals talloze distilleerderijen, bruggen, deftige huizen en een rijke overvloed aan wildlife.

5 Border Abbeys Way Kaart G5-G6 ■ 105 km ■ 4-5 dagen ■ www.scotborders.gov.uk/bordersabbeyway

Border Abbeys Way is een rondgang die historisch belang combineert met de aantrekkingskracht van het vriendelijke landschap van het grensgebied met Engeland, met glooiende heuvels, rivieren en bossen. Het pad komt langs de vier magnifieke abdijen van Kelso, Melrose, Dryburgh en Jedburgh.

6 Cateran Trail Kaart E5 ■ 103 km ■ 5 dagen ■ www.pkct.org/cateran-trail

In de middeleeuwen zwierven rovers, bandieten en veedieven door dit gebied. Deze rondgang begint in de fruitheuvels van Blairgowrie, gaat door de woeste bergen van Glenshee, en keert terug via het mooie Glenisla, het fraaiste deel van Perthshire. Dit is een rustiger pad dan de meeste.

7 Fife Coastal Path Kaart F5 ■ 188 km ■ 6-9 dagen ■ www.fifecoastandcountrytrust.co.uk/walks/fife-coastal-path

Deze mooie wandeling verbindt de Forthbrug en Taybrug met elkaar. De route loopt van North Queensferry, bij Deep Sea World, naar de vissersdorpjes van de East Neuk, zoals Elie en Anstruther, die aan de voet van ruige kliffen liggen. De route gaat dan noordwaarts door de historische plaats en golfhoofdstad St. Andrews.

Newark Castle, Fife Coastal Path

8 St. Cuthbert's Way Kaart G5-6 ■ 100 km ■ 4 dagen ■ www.stcuthbertsway.info

Dit is de enige route over de grens in Schotland. Hij begint in de abdijstad Melrose en eindigt op het schitterende eiland Lindisfarne (Engeland). De tocht door een combinatie van weiden, bos, woest terrein en kustlandschap is niet zwaar. Controleer wel even de getijden voor de laatste mijl.

9 Loch Lomond en Cowal Way Kaart F3 ■ 92 km ■ 7 dagen ■ www.lochlomondandcowalway.org

Deze wandeling voert door een wat ruiger landschap. De route is goed gemarkeerd, en loopt door een van de meest gevarieerde landschappen van Schotland. Neem wel een goede kaart mee, zodat u weet wat u te wachten staat. Begin aan de kust ten westen van Glasgow bij Portavadie, en ga door de heuvels van Cowal naar Inveruglas aan Loch Lomond.

10 John Muir Way Kaart F4-F6 ■ 215 km ■ 7-10 dagen ■ www.johnmuirway.org

Deze route loopt van kust naar kust, van Helensburgh in het westen naar Dunbar in het oosten. Zij is genoemd naar John Muir, peetvader van nationale parken van Amerika, die geboren werd in Dunbar.

John Muir Way

TOP 10 Ten noorden en oosten van Edinburgh

Twee uur rijden vanaf het centrum van Edinburgh en u bent ofwel in het majestueuze berglandschap van Perthshire of in het rijke boerenland van Fife, met langs de kust leuke dorpjes. Dit deel van Schotland is overduidelijk het diversst, met beroemde kastelen, abdijen, schepen, bruggen, wildreservaten en golfbanen, allemaal gemakkelijk bereikbaar met de auto. Golf is Schotlands grootste sporttraditie en is hier zeer aanwezig – met name in St. Andrews, de bakermat van de sport. De vele kastelen en paleizen getuigen van de voortdurende aantrekkingskracht van deze charmante en fotogenieke regio.

Leuke cottages in Culross

TEN NOORDEN EN OOSTEN VAN EDINBURGH

1 Culross

Kaart F5 ■ Paleis: 01383-880 359; open april–sept. dag. 10.00–17.00 (okt. vr–ma tot 16.00) uur ■ Niet gratis (wel voor NTS-leden) ■ www.nts.org.uk

Wat ooit een bloeiend dorp met mijnen, ijzergieterijen en handelsbetrekkingen met de Lage Landen was, raakte in de 18de en 19de eeuw in verval. De restauratie begon in de jaren dertig en nu toont het plaatsje een schitterende herleving van de 16de- en 17de-eeuwse bloeitijd.

2 Dunfermline Abbey and Palace

Kaart F5 ■ Dunfermline ■ 01383-723 005 ■ Open april–sept. dag. 9.30–17.30 uur; okt.–maart za–wo 10.00–16.00 uur ■ Niet gratis ■ www.dunfermlineabbey.com

Deze in de 11de eeuw door koningin (later heilige) Margaretha (blz. 13) gestichte abdij heeft een 12de-eeuws romaans schip. Dit was de begraafplaats van Robert the Bruce – zonder zijn hart, dat op zijn verzoek werd meegenomen op een kruistocht naar het Heilige Land. In 1818 werd hier een skelet gevonden met de hartkamer opengesneden; op de plek is een plaquette ter ere van de held van de Slag bij Bannockburn (blz. 38).

3 Blair Castle

Kaart E4 ■ Blair Atholl ■ 01796-481207 ■ Open dag. 10.00–17.00 uur ■ Niet gratis ■ www.atholl-estates.co.uk/blair-castle

Dit schitterende kasteel is de voorouderlijke zetel van de hertog van

Blair Castle in Perthshire

Atholl. Het dateert uit 1269 en is versierd met kantelen, torentjes en een grootse balzaal. Koningin Victoria was zo onder de indruk toen ze hier verbleef dat ze de toenmalige hertog toestemming gaf voor een privéleger. Elk uur speelt een Atholl Highlander op een doedelzak.

4 East Neuk

Kaart F5–F6

Neuk is een Schots woord voor 'hoek', en East Neuk verwijst naar een kleine bocht in de kustlijn waarlangs een opmerkelijke reeks pittoreske vissersdorpen ligt. Zij lopen van Earlsferry naar Crail, en elk is een juweeltje. Elie en Crail zijn de schilderachtigste en favoriete trefpunten van kunstenaars. Pittenweems mooie haven is nog steeds actief, en Anstruther, een haven voor jachten, heeft een drukke strandboulevard. Daar staat ook het boeiende Scottish Fisheries Museum (blz. 94).

Jachten in de drukke haven van Anstruther

De ruïne van St. Andrews Cathedral

5 St. Andrews
Kaart F5 ■ Kathedraal en kasteel: open april–sept. dag. 9.30–17.30 uur; okt.–maart dag. 10.00–16.00 uur; niet gratis ■ Golfbanen: 01334-466 666; www.standrews.com

Het 'home of golf' (blz. 56) heeft de oudste universiteit van Schotland, en de in het rood uitgedoste studenten zorgen voor een zorgeloze sfeer. St. Andrews was ooit de kerkelijke hoofdstad van het land, en de kathedraal is nog steeds een trotse ruïne, met rijke sculpturen. In het kasteel zijn tunnels uit de tijd van de belegering en een curieuze 'trechterkerker'. Op het strand kunt u mooi wandelen en er zijn talrijke cafés en bistro's.

6 Falkland Palace
Kaart F5 ■ Falkland ■ 0133-7857397 ■ Open maart–mei, sept.–okt. ma–za 11.00–17.00 (juni–aug. ma–za vanaf 10.00, zo vanaf 12.00) uur ■ Niet gratis (wel voor NTS-leden) ■ www.nts.org.uk

Deze woning van Mary, Queen of Scots, en de Stuartkoningen vanaf 1541 ademt geschiedenis. U ziet er gerestaureerde slaapkamers en fraaie 17de-eeuwse tapijserieën. Intrigerend is de oudste

Wapen van Falkland Palace

BAKERMAT VAN DE GOLF

De golfbanen rond St. Andrews worden aangemerkt als de bakermat van de golfsport – de eerste verwijzing naar de sport dateert van 1457. Tot op de dag van vandaag beheert de golfcultuur de stad. St. Andrew's Royal and Ancient Golf Club is en blijft de heersende arbiter.

Britse baan voor *real tennis* die nog steeds in gebruik is, aangelegd in 1539. Het spel lijkt wel wat op squash en werd ook binnen gespeeld.

7 Perth en Scone Palace
Kaart E5 ■ Paleis: 01738-552 300; open mei–sept. 9.30–17.00 (april en okt. 10.00–17.00) uur; niet gratis ■

Tuin: nov.–maart open vr–zo 10.00–16.00 uur ■ Niet gratis ■ www.scone-palace.co.uk

De 'Fair City', zoals Perth bekendstaat heeft leuke winkeltjes om in rond te neuzen. Ten noorden van de stad, bij de A93, ligt Scone Palace. Op het terrein staat de Moot Hill, waar

Schotse koningen werden gekroond op de beroemde Stone of Destiny (blz. 12), die nu in Edinburgh Castle is.

8 Discovery Point
Kaart E5 ■ Dundee ■ 01382-309060 ■ Open april–okt. dag. 10.00–18.00 (zo vanaf 11.00) uur; nov.–maart dag. 10.00–17.00 (zo vanaf 11.00) uur ■ Niet gratis ■ www.rrsdiscovery.co.uk

Ervaar de kou en gevaren van zuidpoolreizen in deze buitengewone expositie. Het museum richt zich op de expedities van Shackleton en Scott, met origineel filmmateriaal, maar ook met moderne beelden en interactieve computerschermen. Maak een rondgang door de in Dundee gebouwde boot RSS *Discovery*, die Scott en metgezellen vervoerde. Ga in Dundee ook naar het Contemporary Arts Centre aan Nethergate.

9 Glamis Castle
Kaart E5 ■ Glamis, Angus ■ 01307-840393 ■ Open dag. 10.00–16.00 uur ■ Niet gratis ■ www.glamis-castle.co.uk

Dit magische kasteel (blz. 40) is sinds 1372 een koninklijke residentie. Met torentjes, schatten en een link met Shakespeare's *Macbeth*.

Interieur van Glamis Castle

10 Pitlochry
Kaart E4-5 ■ Theater: 01796-484626 ■ Informatiecentrum: 22 Atholl Rd; open ma–za 9.30–17.30, zo 10.00–16.00 uur ('s winters korter, 's zomers langer) ■ www.pitlochryfestivaltheatre.com

Deze tartan-en-tweedstad heeft een lange toeristische geschiedenis. De mooie plekken en landgoederen van Perthshire waren de oorspronkelijke trekpleister, maar nu zijn er een goed theater en een visladder, waar zalmen een aantal baden omhoog springen naar hun paai gebied.

EEN TOCHT LANGS DE OOSTKUST

▶ OCHTEND

Verlaat Edinburgh om circa 9.00 uur naar South Queensferry om de iconische **Forth Bridges** (blz. 94) te fotograferen. Er is een informatiecentrum waar u meer te weten kunt komen over de geschiedenis van de bruggen en over de Queensferry Crossing.

Steek de verkeersbrug over en neem de M90 naar Perth. Slenter hier rond, neem een kop koffie, en volg dan de A93 naar **Scone Palace** om te zien waar Schotse koningen als Macbeth en Robert the Bruce werden gekroond. Als u trekt hebt, luncht u hier; de ingrediënten zijn afkomstig uit de keukentuin van het paleis.

Nu is het circa een uur rijden via de A90 naar Dundee, waar u kunt stoppen bij **Discovery Point** en huiveren bij de heldendaden van de zuidpoolreizigers. Steek anders de Tay Bridge over en neem de A919 naar St. Andrews, zetel van Schotlands oudste universiteit en beroemdste golfbaan. Er zijn volop eetgelegenheden.

MIDDAG

U zou gemakkelijk de rest van de dag kunnen doorbrengen in de schilderachtige straten van St. Andrews, maar verder langs de kust komt u bij de vissersdorpen Crail en Pittenweem aan de East Neuk (blz. 91) – en niet te vergeten Anstruther, met het **Scottish Fisheries Museum** (blz. 94). Neem het landschap in u op en geniet van een maaltijd in een van de goede visrestaurants (blz. 95).